

Frihedskæmpergraven i Grønvang Skov indviet

En smuk Højtidelighed i Gaar med mange Taler om Frihedsbevægelsens uvurderlige Indsats

Kolding Folkeblad Mandag den 18. Juni 1945

Den 16. April i Aar blev to unge Frihedskæmpere, Politibetjentene H. Thorkild Hansen og Peter Cornelius Madsen, dræbt af en tysk Patrulje ved Skodborghus Syd for Vejen, mens de var paa Vej til deres farefulde Gerning som Jernbanesabotører. Deres afsjælede Legemer blev henkastet paa Bakkely Skoles Toilet indtil Gestapochefen havde besluttet, hvad der skulde gøres med dem. De dræbtes Kammerater søgte gennem Pastor Dons Christensen i Askov at faa Ligene udleveret til Begravelse, men det vilde Tyskerne ikke tillade. De blev saa en mørk Nat nedgravet i en hastigt kastet Grav i Grønvangs Skov; men allerede samme Dag vidste Frihedskæmperne, hvor Stedet var, og den 5. Maj blev Graven afmærket og smykket med Blomster, indtil der ved Henvendelse til de dræbtes Forældre kunde blive taget Bestemmelse om, hvorvidt Gravstedet skulde indvies eller de dræbte begraves paa deres Hjemegn. Begge Hjem gav Tilladelse til, at deres Sønner maatte blive, hvor de var lagt, og i Gaar blev saa Stedet indviet at Provst Lindegaard, ligesom en til Graven skænket Sten med Inskription blev afsløret.

Højtideligheden havde samlet adskillige Hundrede Mennesker fra Egnen, ligesom en større Deputation af Politifolk saavel fra Ribe Politikreds som fra Nykøbing M., hvor P. C. Madsen i nogle Aar havde været ansat, var mødt med deres Faner, desuden var der Faner fra Morsø Garderforening og Forsvarsbroderforening samt Nykøbing Gymnastikforening, ligesom de afdødes Grupperfæller stod Æresvagt ved Graven.

Indvielsen af Gravstedet.

Provst Lindegaard talte ud fra Johs. Ev. 15,13: »Større Kærlighed har ingen end denne, at han sætter sit Liv til for sine Venner« og Johs. Ev. 12,24: »Sandelig siger jeg eder, hvis Hvedekornet ikke falder til Jorden og dør, bliver det ene, men dersom det dør, bærer det megen Frugt.«

Det er saadanne Tanker, som vi i al Ydmyghed vil anvende paa de to unge Frihedskæmpere, Politibetjentene Peter Cornelius Madsen og Hans Thorkild Hansen, som sammen med mange andre unge gav deres Liv for deres Fædreland og nu hviler i denne Grav. Vi har ogsaa været i Krig med Tyskland. Vi kunde ikke finde os i, at en fremmed Stat skulde raade over Liv og Død her i Landet, og vi rejste os til Kamp. De unge Frihedskæmpere var vor Hær, de gik mod Fjenden og kæmpede paa den Maade, som det nu var muligt for os, og den Kamp har haft Betydning for de allierede Hære. Alle de tyske Tropper, som paa Grund af Sabotagen ikke naaede frem til det store Slag i Nordtyskland ved Rhinen, kunde ikke sættes ind i Kampen, og derved kom Tysklands Nederlag hurtigere, og mange Menneskeliv baade de allieredes og de tyske Hære blev sparet, men vore Frihedskæmperes Indsats har ogsaa paa anden Maade gavnet vort Land. Vi har takket være deres Offer faaet en ny, stærk Tro paa, at med en saadan Ungdom er der i Fremtiden dog et Haab for vort Folk. Disse unge gik i Kamp imod Ulven, for at hele Folket kunde frelses, og derfor lever de, selv om de dør. De vil blive ved at leve i vort Folks Kærlighed i dets Minde. De er Danmarks fuldmodne Hvede, der er lagt i Jorden for at bære Frugt, og Frugten er ny Kærlighed, renere, rigere, skønnere, end vi før har kendt den til Guds Gave til os: vort Fædreland.

»Vi saas som Frø i Blomsterbed i Herrens Urtegaard«, Graven er Guds Urtegaard, hans Have, hans Guddomsmagt naar helt ned i Gravene, og ligesom Gud engang skabte os af Jord, saaledes vil han engang igen oprejse os af Jord til Kærlighedslivet hos ham. Det er den Trøst, som Gud har givet os i vor Daab.

Saaledes vil vi da se paa dette lille Gravsted i Grønvang Skov: som en Guds Have. Her er Læ for alle Vinde, her er Fred, og her synger Fuglene uforstyrret deres Sange. Vi takker for, at det blev muligt, at disse to faldne maatte faa deres Hvilested iblandt os paa denne fredfyldte Plet, og vi vil drage Omsorg for at frede og bevare Mindet om dem. Deres Død vil tjene Livet i vort Folk, deres Grave vil tale stille, men stærkt til alle, som træder dem nær, om Kærlighed til Fædrelandet, og om, at Livet vindes ved det store Offer.

Vi ærer disse faldne: Peter Cornelius Madsen og Hans Thorkild Hansen og alle deres Kammerater i Kampen, og vi takker dem. Vi maa ikke betragte vore døde i Kampen som tabt for vort Land, tværtimod, deres Grave vil være en stadig Spore for os, en Inspiration til stedse at sætte det yderste ind i Kampen for vort Lands Frihed.

I Guds Faders, Søns og Helligaands Navn indvier jeg da dette Gravsted til at være en Guds Have, en fredfyldt Plet og hellig Jord. Herre, lad dit Ansigt lyse over dem, der hviler her, og være dem naadig, løft dit Aasyn paa dem og giv dem Fred. Helliget, fredet og fredlyst være disse Grave nu og saa længe, der findes et dansk Folk, som vil ære og frede om sine bedste Sønners Minde. Amen.

Stenen afsløres

Efter Salmen »Guds Fred er mer end Englevagt« foretog Søløjtnant Niels Fenger, Askov, Afsløringen af Mindestenen. Taleren havde været Leder af den Sabotagegruppe i Askov, hvortil de to dræbte hørte, og han bragte dem en Tak for det gode Kammeratskab. Med Liv og Sjæl gik de ind for Sagen. De vidste, hvad det gjalt, men uden Tøven tog de deres Stilling, dygtigt og modigt tog de fat paa Opgaverne. For dem var Frihedskampen en hellig Sag og Sabotagen en Selvfølge. De kæmpede for det, de havde kært og de faldt som lykkelige Mænd. — »Guds Fred med vore døde«.

En Tak fra Askov Højskole

Forstander Arnfred bragte Askov Højskoles Tak og Hyldest til de faldne og en Hilsen til Slægt og Kammerater. Det var jo Peter Cornelius Madsen, vi kendte bedst. Han var en god Elev, der med aabent Sind lyttede til Ordene og tog mod Budskabet om den danske og den kristne Arv. Han var med i det illegale Arbejde, ikke med store Ord, men med den Selvfølgelighed, hvormed en moden Mand gør det, som han anser for sin Pligt. De to vidste, hvad det kunde koste, og var rede til at betale Prisen. Vi beundrede dem, der kunde samle Sindet om Skolearbejdet om Dagen, og om Natten gaa ud paa den farlige Færd. Det vidnede om Personlighed og Viljestyrke. Hans Thorkild Hansen var kun paa Skolen en kort Tid, men vi forstod, at han gerne vilde være med i den store Kammeratskabsflok.

Vi synes det er godt, at de to nu har faaet deres Grav saa tæt herved. Gamle Kammerater vil vende tilbage til dette Sted og ny vil standse og tænke paa den Indsats der er gjort, og paa Skolen vil vi med Tak og Stolthed værne om dette Minde.

Forstander Arthur Petersen, Brejddablik, udtalte:

Vi synger ofte i Fredens Dage Sangen »Altid frejdig, naar du gaar«, men det har ofte slaet mig, at der særlig i det tredie Vers er noget, der ligesom er for stort for det jævne Dagligliv, det giver ligesom ikke tilstrækkelige Forudsætninger for, at Ordene kan være Sandhed for os.

De to unge Mænd ved hvis Grav vi i Dag er samlet, fik Samklang mellem Ord og Virkelighed. De var modne nok til at vide ikke blot, hvad de kæmpede for, men ogsaa til at vide, hvor høj Indsatsen kunde blive. De vovede den og maatte betale den. Derfor ærer vi deres Minde og skriver deres Navne i Sten.

Ved deres Død har de givet os alle en Mening for Livet. For alle os, der har oplevet disse fem Aars Undertrykkelse og Rædsler, kan Ordet Fædreland ikke mere blive en tom Lyd. Der var engang noget, som kaldtes Aanden fra 48. Nu er der en Aand fra den 29. August, og det vil sikkert kendes paa vor fremtidige Historie, at de, som er unge nu, har faaet en Indvielse, som ikke saa snart vil tabe sin Kraft.

Der er næppe noget, der er saa svært at forstaa for os Mennesker, som at Aand er Virkelighed, ja, det virkelige af alt. Grundtvig lærte det tilfulde, og derfor De to unge Mænd ved hvis Grav vi i Dag er samlet, fik Samklang mellem Ord og Virkelighed. De var modne nok til at vide ikke blot, hvad de kæmpede for, men ogsaa til at vide, hvor høj Indsatsen kunde blive. De vovede den og maatte betale den. Derfor ærer vi deres Minde og skriver deres Navne i Sten.

Ved deres Død har de givet os alle en Mening for Livet. For alle os, der har oplevet disse fem Aars Undertrykkelse og Rædsler, kan Ordet Fædreland ikke mere blive en tom Lyd. Der var engang noget, som kaldtes Aanden fra 48. Nu er der en Aand fra den 29. August, og det vil sikkert kendes paa vor fremtidige Historie, at de, som er unge nu, har faaet en Indvielse, som ikke saa snart vil tabe sin Kraft.

Der er næppe noget, der er saa svært at forstaa for os Mennesker, som at Aand er Virkelighed, ja, det virkelige af alt. Grundtvig lærte det tilfulde, og derfor kunde han sige og forudsige Ting, der vel maatte lyde sære og fantastiske i almindelige Menneskers Øren. Men mangt og meget af det, han sagde for ca. 100 Aar siden, er blevet mærkeligt bekræftet i disse Aar.

Da man i den grundlovgivende Rigsforsamling drøftede Indførelsen af den almindelige Værnepligt, sagde Grundtvig, at hvis han skulde give Krigsministeren et Raad, saa skulde det gaa ud paa, at han ikke mere skulde udskrive en eneste Mand ved Tvang, men meget hellere henvende sig til den danske Ungdoms mangeløse Offervilje, for saa længe gamle Danmark er værd at forsvare, saa vil det ogsaa blive forsvaret. Praktiske Politikere kunde naturligvis ikke følge det Raad, deres Pligt var at lave en Lov, som naturligt nok maatte forekomme dem saare nødvendig. Men Grundtvig fik Ret. Paa en Tid, da vi hverken havde Rigsdag til at beslutte eller Krigsminister til at indkalde, mødte dansk Ungdom frem til den store Prøve, fordi de fandt, at gamle Danmark var værd at forsvare. De kom fra alle Lejre og Lag i Befolkningen uden Undtagelse. Denne Offervilje hos Ungdommen giver os alle den Fortrøstning, at dette gamle Danmark vil blive et nyt og bedre Danmark. Derfor er det ikke blot Sorg, der udgaar fra denne Grav, men ogsaa Tak, der indebærer Glæde og Haab.

Jeg kender jo kun den ene al de to, som her fandt deres sidste Hvilested, nemlig Hans Thorkild Hansen. Om ham kan jeg vidne, at han var en ung Mand af en saadan Karakter, at man saa sig glad i ham, og jeg har faaet flere Vidnesbyrd om, at hans jævnaldrende Kammerater havde det paa samme Maade overfor ham. Han var en alvorlig, ærlig og stout, ung Mand. Og alt, hvad jeg har hørt om hans Kampfælle, Peter Cornelius Madsen, bærer i samme Retning.

Og nu I, deres nærmeste, det er kun en fattig Trøst, vi er i Stand til at give jer, men I skal vide, at vi forstaar jeres Sorg og betragter den med Ærbødighed og tager Del i den. Det er saa lidt, men vi lover jer, at vi vil hædre og bevare deres Minde og vogte og værne om deres Grav, denne Grav, som Fjenden tænkte skulde være et ukendt og vanæret Sted, men som for os skal være et Minde blandt mange om vort Folks Kærlighed til Frihed, til Sandhed og Ret. De faldt for gamle Danmark, de viste os, at dette gamle Land med alt, hvad det rummer af Frihed og ædel Daad, er værd at forsvare og bevare, og derfor siger vi dem

Tak for deres Daad.
Fred med deres Støv.
Æret være deres Minde!

Politimester Frederiksen, Nykøbing M., bragte fra sin By en sidste Hilsen og Tak til Peter Corn. Madsen, der havde været tjenstgørende i Nykøbing Politikreds siden 1940. Disse to unge maatte give deres Liv for at vi kunde faa Lov at leve som et frit Folk.

Familiens Tak

Inden Højtideligheden ved Graven sluttede bragte Hans Th. Hansens Svoger og P. C. Madsens Broder Familiernes Tak for den store Deltagelse og for det smukke Minde, og efter Salmen »Krist stod op af Døde« skiltes den store Forsamling.

Mindefesten i Teatersalen

som fulgte en Times Tid senere, havde samlet omtrent saa mange, som Salen kunde rumme. Her talte Dr. phil. Jens Kruuse, Askov, som Repræsentant for 3. Region. Han skildrede det gode Kammeratskab i Grupperne og Sammenholdet, der havde betydet saa meget paa den farefulde Færden. To Dage før han faldt, sagde den ene af de dræbte i en Samtale, at han gerne vilde tage den Risiko, der fulgte med at være Sabotør, naar blot man fra dansk Side vilde lade være at være mistroisk overfor dette Arbejde. Derfor maa vi i Dag forstaa, at det er vor Pligt at staa bag dem. Kun ved at fastslaa, at Frihedskæmperne var og er Danmark, kan vi redde dem fra som der staar i Sangen — at være formummede Skælme. Den Frihedens Gave, de med deres Liv har givet os, har vi kun Ret til, naar hele vort Sind er med dem, som gav deres unge Livs skælvende Gnist, for at Flammen i Danmarks Skjold kunde brænde, for at Løverne stærke kan staa i Hjerternes milde Hegn.

Den Gruppe, de to hørte til, var en af de tapreste og bedste i Jylland. Hvis vi ikke havde haft Mænd som Hans Thorkild Hansen og Peter Cornelius Madsen, havde vi været som Ungarere, Rumænere eller Bulgarer, og mange flere Liv vilde være gaaet tabt. Deres Skyld er det, at vi vover at mindes, at Dannebrog faldt ned fra Himlen — og selv har de været med til at hejse Dannebrog op til Gud igen for os.